

Brud mellem forældre har negative konsekvenser for børnene - og antallet af skilsmisser er steget

Skilsmisser har flere negative konsekvenser for familien, som bliver delt efter skilsmissen. Skilsmissen øger risikoen for, at især drenge får mindre uddannelse, og at både piger og drenge får dårlige karakterer i skolen. Der også stor risiko for øget kriminalitet hos drenge i 15-16-årsalderen.

Det viser dele af en omfattende undersøgelse om konsekvenserne af skilsmisser i Danmark, som ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed har foretaget. En

del af undersøgelsen er gennemført i samarbejde med Stockholms Universitet.

Dette nyhedsbrev indeholder i alt seks delkonklusioner. Den første handler om konsekvenserne af ændringen af skilsmisereglerne i 2013. De fire næste handler om skilsmisens konsekvenser for børnene. Den sidste vedrører sammenhængen mellem fordelingen af det huslige arbejde i hjemmet og skilsmisseraten.

Ændrede regler førte til flere skilsmisser

10 procent flere skilsmisser. Det blev konsekvensen af ændringen af skilsmisereglerne i 2013, hvor det blev muligt for ægtepar at opnå straks-skilsmisse. Det er særligt nye ægteskaber, ægteskab nummer to og unge par, der har hævet skilsmisseraten. Det viser et nyt studie fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed og Stockholms Universitet.

Hensigten med ændringen af skilsmisereglerne i 2013, hvor Folketinget ophævede kravet om 6 mdr.s obligatorisk separation forud for en skilsmisse, var først og fremmest at fjerne unødigt bureaukrati. Men ændringen har desuden ført til en stigning i skilsmisseraten i Danmark på 10 procent.

Det viser et nyt studie fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed lavet i samarbejde med Stockholms Universitet.

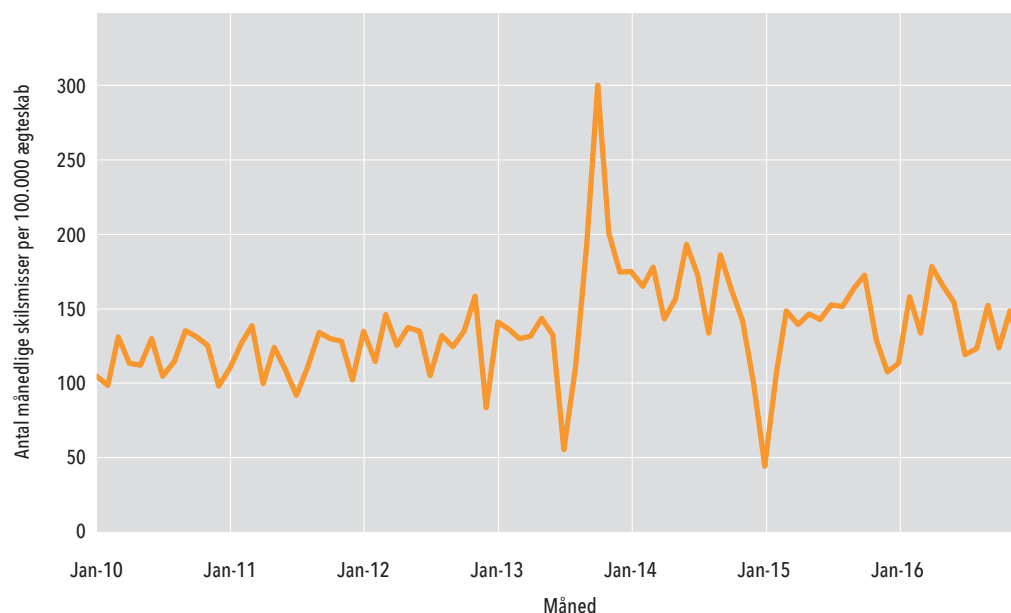
Studiet har dels undersøgt, hvordan 2013-reformen har påvirket skilsmisseraten, dels hvad der kendetegnede de par, hvis skilsmisserisiko blev øget.

Før reformen blev gennemsnitligt 120 ægtepar ud af 100.000 skilt hver måned, mens det efter reformen var 132 ægtepar ud af 100.000, der blev skilt. Det svarer til i omegnen af 1.500 flere skilsmisser om året.

Resultaterne fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed viser, at det især er par, som enten har været sammen i kortere tid, som er blevet gift, før de er fyldt 30 år, eller er på ægteskab nummer to eller flere, der har hævet skilsmisseraten efter de nye regler. Til gengæld har reglerne ikke påvirket skilsmisseraten for par med børn anderledes i forhold til par uden børn.

Folketinget har i april 2019 genindført en obligatorisk separationsordning, men ordningen gælder nu kun for par med børn, og separationstiden er på tre måneder.

Figur 1. Månedlige antal skilsmisser i Danmark per 100.000 ægteskaber, januar 2010 – december 2016

Kilde: Fallesen (2019).

Note: Figuren viser det månedlige antal skilsmisser per 100.000 ægteskaber i årene 2010-2016. Per 1. juli, 2013 blev det muligt for ægtepar at blive skilt uden først at gennemgå en seks måneders separation, såfremt begge parter var enige om skilsmissebeslutningen. Tidligere var det kun muligt at opnå straks-skilsmisse i tilfælde af utroskab, vold i hjemmet, bigami, børnebortførelse, flerårig fysisk adskillelse eller lignende. Skilsmisseraten steg dog først per oktober 2013 på grund af forsinkelser i forbindelse med strukturomlægninger, der indførtes samtidigt, hvilket også er årsagen bag det kraftige fald i skilsmisseraten i juli 2013. Faldet i januar 2015 skyldes omlægning til nyt IT-system, som forlængede behandlingstiden for skilsmissegager.

Skilsmisse øger risikoen for at stå uden uddannelse

Børn af skilsmissemødre risikerer i højere grad ikke at gennemføre en ungdomsuddannelse. Det gælder i særlig grad for drenge, viser en undersøgelse fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

Når forældre flytter fra hinanden, øger det risikoen for, at deres børn ikke gennemfører en uddannelse. Det viser en ny undersøgelse fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed, der har sammenlignet søskende i skilsmissemiljøer og undersøgt betydningen af børnenes alder på skilsmisetidspunktet i forhold til at gennemføre en uddannelse.

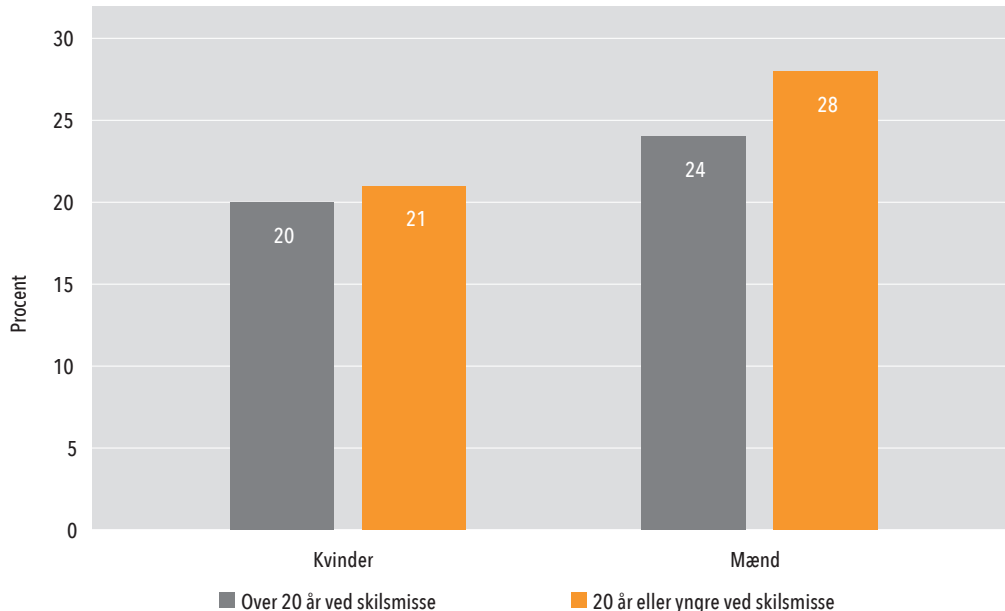
Undersøgelsen viser, at hvis barnet er under 20 år, når forældrene går fra hinanden, er der højere risiko for,

at barnet ikke gennemfører en ungdomsuddannelse. Og det gælder især for drengene. Hvis de er under 20 år, når forældrene går fra hinanden, er der omtrent 4 procentpoint større risiko for, at de ikke har gennemført en ungdomsuddannelse, når de er fyldt 25 år, sammenlignet med dem af deres søskende, der var over 20 år på skilsmisetidspunktet.

Når det gælder pigerne, er billedet noget anderledes. Her øges risikoen kun med ca. 1 procentpoint.

Disse effekter betyder, at drenges risiko for at ikke have gennemført en ungdomsuddannelse som 25-årig samlet set øges fra 24 procent til 28 procent, mens pigernes risiko øges fra 20 procent til 21 procent, hvis de er under 20 år, når deres forældre går fra hinanden.

Figur 2. Andel uden ungdomsuddannelse som 25-årig - søskende i skilsmissemiljøer

Kilde: ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed på baggrund af data fra Danmarks Statistik.

Note: Skilsmisse betyder her, at forældrene er flyttet fra hinanden, uanset om de var gift før bruddet. Forskellen mellem søjlerne er beregnet ved at sammenligne søskende i familier, hvor det ældste barn var over 20 år, da forældrene flyttede fra hinanden, og det yngste barn var 20 år eller yngre, og ved at tage højde for betydningen af børnenes fødselsrækkefølge og fødselsårgang.

Skilsmisse giver dårligere karakterer

Det går ud over karaktererne og mindsker sandsynligheden for, at børnene går til prøver i 9. klasse, hvis forældrene går fra hinanden. Det viser en undersøgelse fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

Det har en negativ effekt på børnenes karakterer i 9. klasse, hvis forældrene går fra hinanden. På samme måde reduceres sandsynligheden for, at de går op til prøverne i 9. klasse. Det viser en undersøgelse fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed. Undersøgelsen sammenligner søskende, som har forskellig alder, når forældrene går fra hinanden.

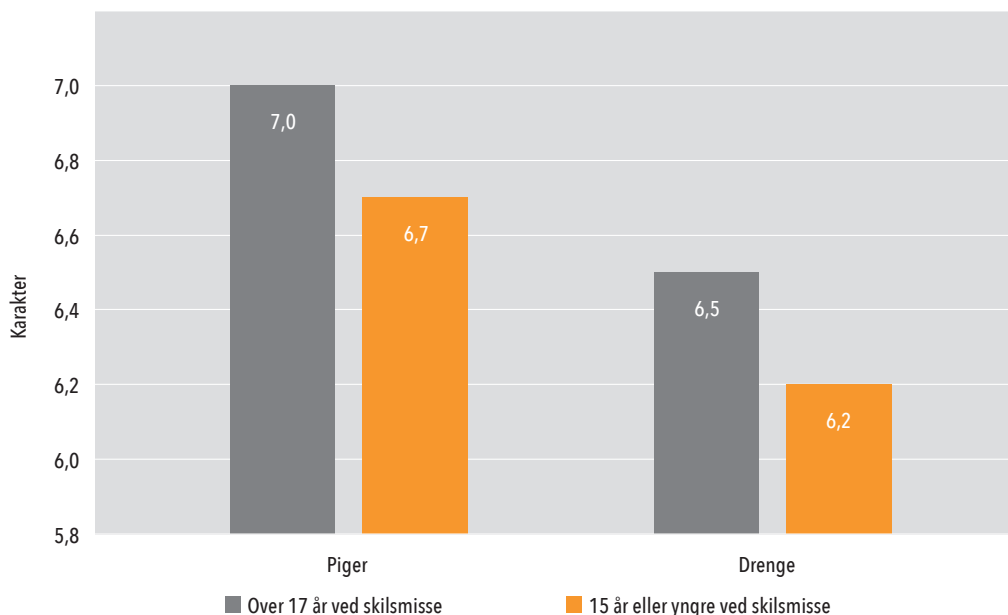
Helt specifikt viser undersøgelsen, at gennemsnittet af prøvekaraktererne i dansk, matematik, engelsk og

fysik/kemi falder med ca. 0,3 karakter-point for både piger og drenge, der er under 15 år, når forældrene går fra hinanden, når man sammenligner med deres ældre søskende, der er over 17 år på det tidspunkt, hvor forældrene går fra hinanden.

Samlet set betyder det, at pigers karakterer i gennemsnit falder fra 7,0 til 6,7 og drenge fra 6,5 til 6,2. Der er omtrent samme effekter for karaktererne i de enkelte prøver, som indgår i gennemsnittet.

Undersøgelsen viser samtidig, at sandsynligheden for, at elever i dette segment overhovedet går til eksamen, tilsvarende reduceres. Sandsynligheden er 2 procentpoint mindre for både piger og drenge, hvis man sammenligner med deres ældre søskende.

Figur 3. Karaktergennemsnit i 9. klasse - søskende i skilsmisefamilier

Kilde: ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed på baggrund af data fra Danmarks Statistik.

Note: Skilsmisse betyder her, at forældrene er flyttet fra hinanden, uanset om de var gift før bruddet. Forskellen mellem søjlerne er beregnet ved at sammenligne søskende i familier, hvor det ældste barn var over 17 år, da forældrene flyttede fra hinanden, og det yngste barn var 15 år eller yngre, og ved at tage højde for betydningen af børnenes fødselsrækkefølge og fødselsårgang. Karaktergennemsnittet er beregnet for prøverne i dansk, matematik, engelsk og fysik/kemi. Alene de, som går op til alle disse prøver, og som afslutter 9. klasse senest det år, hvor de fylder 17 år, indgår i beregningen.

Skilsmisser øger risikoen for kriminalitet

Drenge i 15-16-årsalderen, hvis forældre er gået fra hinanden, har større risiko for at havne i kriminalitet end deres ældre søskende.

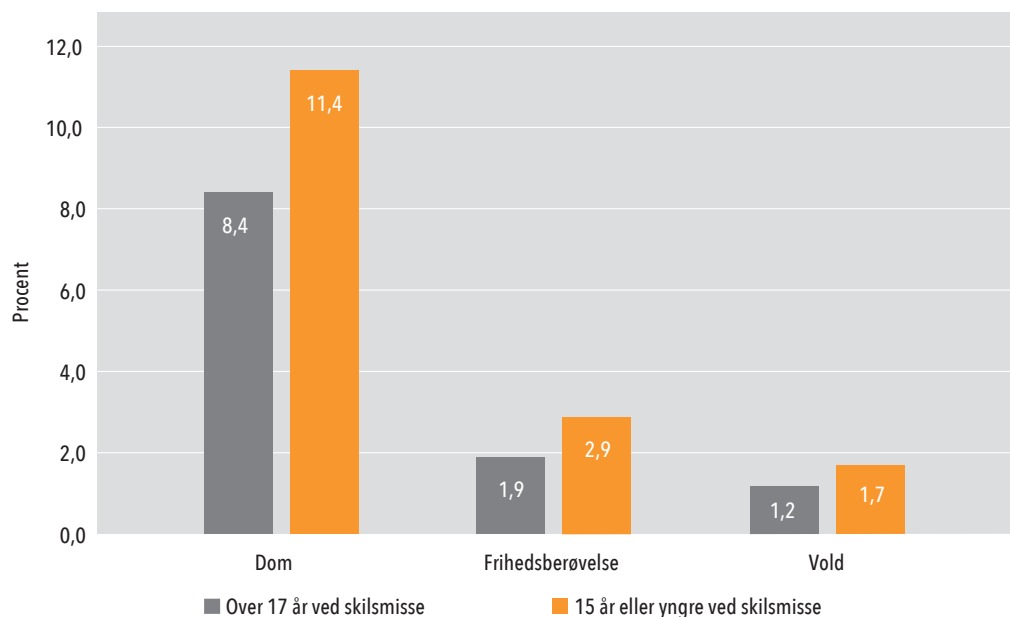
Sandsynligheden for, at drenge bliver dømt for kriminalitet, de har begået i 15-16-årsalderen, er større, hvis forældrene er flyttet fra hinanden. Det viser en undersøgelse fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed, der sammenligner søskende, som har forskellig alder, når forældrene går fra hinanden.

Undersøgelsen viser, at sandsynligheden for at blive dømt for kriminalitet øges med ca. 3 procentpoint for drenge, der er under 15 år, når forældrene går fra hinanden, sammenlignet med deres ældre søskende, der er over 17 år, når forældrene går fra hinanden.

Mere specifikt øger forældres skilsmisse sandsynligheden for, at drenge idømmes frihedsberøvelse, med ca. 1 procentpoint, og sandsynligheden for, at de dømmes for vold, øges med ca. 0,5 procentpoint. Der er ikke nogen effekt for piger.

Samlet set øges sandsynligheden for, at drenge dømmes for en eller anden form for kriminalitet fra 8,4 procent til 11,4 procent, hvis de er under 15 år, når forældrene går fra hinanden. Når det gælder frihedsberøvelse, øges sandsynligheden fra ca. 1,9 procent til 2,9 procent. For voldsdomme er der en stigning fra ca. 1,2 procent til 1,7 procent.

Figur 4. Andel af drenge der dømmes for kriminalitet begået som 15-16-årige - søskende i skilsmissefamilier

Kilde: ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed på baggrund af data fra Danmarks Statistik.

Note: Skilsmisse betyder her, at forældrene er flyttet fra hinanden, uanset om de var gift før bruddet. Forskellen mellem søjlerne er beregnet ved at sammenligne helsøskende i familier, hvor det ældste barn var over 17 år, da forældrene flyttede fra hinanden, og det yngste barn var 15 år eller yngre, og ved at tage højde for betydningen af børnenes fødselsrækkefølge og fødselsårgang. De første to søjler viser andelen, som fik en dom for en (eller anden) lovovertrædelse (bortset fra overtrædelse af færdselsloven). De to midterste søjler viser andelen, som blev idømt frihedsberøvelse (betinget eller ubetinget). De to sidste søjler viser andelen, der blev dømt for vold.

Fraskilte og samboende bruger samme tid med deres børn

Forældres tid sammen med deres børn er uafhængig af, om forældrene er skilt eller samboende, viser et nyt studie fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed, der er lavet i samarbejde med forskere fra Stockholms Universitet.

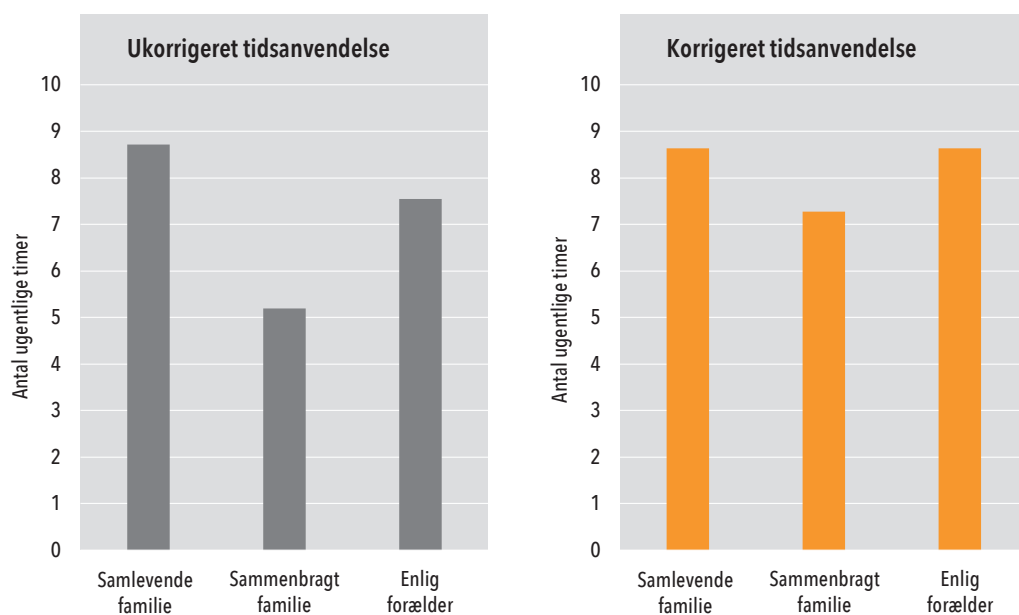
Selvom far og mor ikke er sammen længere, bruger den fraskilte forælder, som barnet bor hos, stadig lige så meget tid med børnene som forældre, der fortsat bor sammen. Familienstrukturen ser med andre ord ikke ud til at påvirke, hvor meget tid forældre i Danmark bruger på børn, de bor sammen med.

Det viser et nyt studie fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed, der er lavet i samarbejde med forskere fra Stockholms Universitet, og som snart bliver offentliggjort i det internationale tidsskrift *Acta Sociologica*.

Selvom forskellige familietyper har en vis indflydelse på, hvor meget tid forældrene bruger sammen med deres børn, viser studiet, at det er baggrundskarakteristika mellem forældre, der lever i bestemte familietyper, der er årsag til udsvingene. Når der korrigeres for baggrundskarakteristika, er der ikke længere signifikante forskelle på, hvor meget tid forældre bruger med deres børn i løbet af en uge.

Forældre i sammenbragte familier bruger umiddelbart 5 timer og 11 minutter om ugen sammen med deres børn, mens samlevende forældre bruger 8 timer og 43 minutter. Altså en forskel på 3 timer og 32 minutter. Men når der korrigeres for forældres uddannelsesniveau, indkomst og arbejdstid samt antallet af børn i hjemmet, falder forskellen til 1 time og 15 minutter. Forskellen er dermed ikke længere statistisk signifikant.

Figur 5. Forældres tidsanvendelse på børn i løbet af en uge fordelt over familietype, før og efter der korrigeres for baggrundskarakteristika

Kilde: Fallesen og Gähler (2019).

Note: Figuren viser, hvor meget tid forældre bruger på børn på en uge. De umiddelbart markante forskelle mellem, hvor meget tid en forælder, der er samlevende (bosat med barnets anden biologiske forælder), samboende (bosat med en anden partner) eller enlig, bruger på børn, er mindre, efter at der er korrigeret for forældrens uddannelsesniveau, antallet af børn i hjemmet, forældrerens arbejdstid og forældrerens køn. Der er kun medtaget tid brugt på aktiviteter, hvor børnene er det primære fokus.

Flere brud når huslige pligter ikke deles lige

Par, der ikke deler det huslige arbejde ligeligt, har langt større risiko for at gå fra hinanden. Det viser et nyt studie fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed, der er lavet i samarbejde med Stockholms Universitet og forskere fra Antwerpen Universitet.

Det er ikke bare husfreden, der står på spil, men selve parforholdets levedygtighed. Fordelingen af det ulønnede arbejde i hjemmet kan reelt til en vis grad forudsige holdbarheden af parforholdet på den lange bane. Det viser et nyt studie fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed, der er lavet i samarbejde med Stockholms Universitet og forskere fra Antwerpen Universitet.

Studiet har detaljeret afdækket, hvor mange minutter danske mænd og kvinder i heteroseksuelle parforhold har brugt på husarbejde henholdsvis hver især og tilsammen. Formålet har været at undersøge, hvilken indflydelse en mere eller mindre ligelig fordeling af tid på huslige gøremål har på, om parret vil gå fra hinanden de næste fem år.

Studiet bygger på data om danske pars tidsforbrug i henholdsvis 2001 og 2008. Det viser, at der i 2008 var

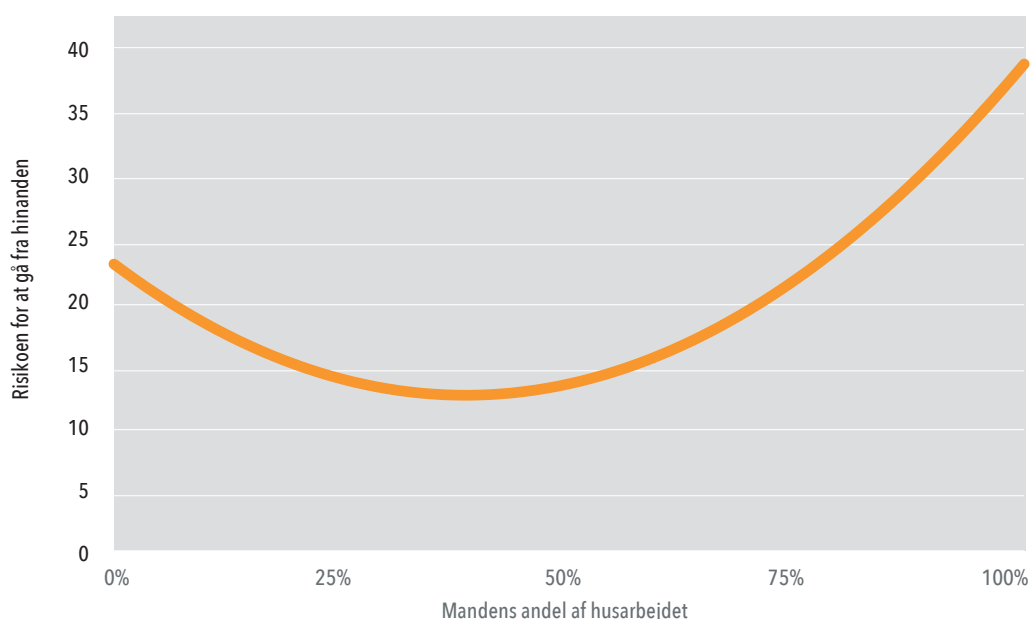
større risiko for, at parret ville gå fra hinanden inden for fem år, hvis enten manden eller kvinden brugte mere tid på husarbejdet end partneren, end tilfældet var i 2001. Det gjaldt uanset partnerens alder, uddannelse, indkomst, hvorvidt der var børn i hjemmet, om parret var gift eller samboende, og uanset hvor meget tid parret brugte på job eller uddannelse. I 2001 var sammenhængen mindre markant og ikke statistisk signifikant.

Det er det første studie af sin art, der direkte kobler fordelingen af tidsforbruget på husarbejde med potentiel risiko for skilsmisse eller brud i parforhold.

Der er dog ikke garanti for, at forholdet holder, hvis begge parter i et forhold har fordelt opgaverne i hjemmet helt ligeligt. Studiet viser nemlig, at par, der laver præcis lige meget, ikke har den laveste sandsynlighed for at gå fra hinanden. Det har derimod parforhold, hvor manden tegner sig for 40 procent af den samlede tid, der blev brugt på husarbejde, viser resultaterne.

Det kan ikke ud fra studiet konkluderes, at man er mere tilbøjelig til at blive sammen, hvis man begynder at lave lige så meget som sin partner. Men man kan konkludere, at par, der deler husarbejdet meget ulige, har større risiko for at gå fra hinanden.

Figur 6. Risikoen for parforholdsophør de følgende fem år henover mandens andel af tiden brugt på husarbejde i 2008

Kilde: Thielemans, Fallesen og Mortelmans (2019).

Note Figuren viser risikoen for, at et par går fra hinanden, i perioden 2009-2013, fordelt over, hvor stor en andel den samlede mængde tid brugt på husarbejde manden stod for i 2008. Husarbejdet inkluderer både arbejde inden for i hjemmet, i haven og i forbindelse med transport o.l. Risikoen er lavest i par, hvor manden stod for 40 procent af parrets samlede tid brugt på husarbejde.

Undersøgelsens publicering:

Eskil Heinesen (2019).

Parental separation and child outcomes: Education, employment and juvenile delinquency.
Study paper nr. 143. ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

Fallesen, Peter (2019).

Who Reacts to Less Restrictive Divorce Laws?
Study paper nr. 144. ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

Thielemans, Gert, Peter Fallesen og Dimitri Mortelmans (2019).

Division of Household Labor and Relationship Dissolution in Denmark 2001-2009.
Study Paper no. 145. ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

Fallesen, Peter og Gähler, Michael (2019).

Family type and parents' time with children: Longitudinal evidence for Denmark.
Acta Sociologica, online first.

Nyt fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed. (ISSN 1396-1217) udgives for at informere offentligheden om resultaterne af den løbende forskning i enheden.

Nyhedsbrevet er ikke ophavsretligt beskyttet og må frit citeres eller kopieres med fornøden kildeangivelse.

Du kan se andre udgivelser fra forskningsenheden på: www.rockwoolfonden.dk/forside/forskning